

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

Курсова робота

на тему: Прагматичний аспект вираження компліменту в сучасному
англомовному діалогічному мовленні

Студентки групи МЛа 06-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми навчання
спеціальності 035 Філологія
Корш Марії Олександрівни

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
Мусієнко Юлія Анатоліївна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Chair of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper
on the topic: Pragmatic Aspect of Expressing a Compliment in Modern English
Dialogic Speech

MARIA KORSH

Group Lle 06-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Yulia A. Musienko

PhD (Linguistics)

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ПРАГМАТИКА ЯК ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДГРУНТТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЛІМЕНТАРНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	8
1.1. Прагматичні аспекти комунікації	8
1.2. Класифікація мовленнєвих актів	9
1.3. Поняття компліменту, класифікація та його функціонування	12
Висновки до розділу 1	13
РОЗДІЛ 2. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПЛІМЕНТУ В СУЧАСНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ	15
2.1. Іллокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні	15
2.2. Перлокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні	16
2.3. Лексико-граматичні засоби вираження іллокуції компліменту в діалогічному мовленні та їх ефективність	17
Висновки до розділу 2	21
ВИСНОВКИ	23
РЕЗЮМЕ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	26
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	27

ВСТУП

У даній роботі розглядається проблема вживання компліменту в сучасному англомовному діалогічному мовленні з прагматичної точки зору. Аналізуються різні типи компліментів, їх використання у залежності від контексту та ситуації спілкування. Зокрема, звертається увага на те, як комплімент впливає на взаємодію між співрозмовниками, які його ефекти та наслідки можуть бути.

Зважаючи на те, що проблематику компліментів досліджують вже не одне десятиліття варто зазначити вчених-лінгвістів, роботи яких зробили великий теоретичний та практичний вклад в лінгвістиці. В. С. Батальова і Л. І. Дегтярьова (2008) досліджували особливості вживання компліментів у різних контекстах, Л. О. Кокойло (1996) розглядала структурно-семантичні риси компліменту (1996), В. Я. Міщенко (2000) вивчала етнокультурну специфіку компліменту.

Серед іноземних дослідників варто зазначити П. Браун і С. Левінсона (1987), які в одній із своїх спільних праць, ввели термін "позитивна ввічливість" та досліджували комплімент як один із її проявів. Також потрібно зазначити роботу С. Левінсона і Дж. Атласа, в якій вони визначили, що прагматичні міркування відіграють вирішальну роль у використанні мови, на основі їх роботи (Atlas & Levinson, 1973) була створена робота Е. Кінан (1976). У свою чергу, Р. К. Герберт (1989) досліджував прагматичну функцію компліментів, в той час як Н. Ішіхара вивчала мовленнєву етику та позитивну ввічливість у японській мові та порівнювала використання компліментів та їхніх відповідей у японській та американській культурах (Ishihara & Cohen, 2014).

Актуальність обраної теми зумовлена насамперед тим, що комплімент є важливою складовою спілкування у будь-якій культурі, і в сучасному світі він набуває все більшої ваги. У сучасному англомовному світі під час професійної комунікації, спілкуванні в соціальних мережах, ділових зустрічах, комплімент може впливати на ставлення до особи, її

успішність у роботі, стосунки з колегами, партнерами, клієнтами. Відтак, убачається необхідний більш ретельний аналіз структури, функції компліменту в англійській мові.

Мета роботи – визначити прагматичні аспекти вираження компліментів у різних комунікативних ситуаціях, зокрема у віртуальному середовищі та в живому спілкуванні.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- Дослідити теоретичні аспекти вираження компліментів у сучасному англійському мовленні, включаючи вивчення визначень термінів та розгляд основних теорій компліментів.

- Проаналізувати типи компліментів, їх структуру, семантику та способи вираження в англійській мові, включаючи різноманітні мовні засоби, що використовуються для вираження компліментів.

- Вивчити прагматичні аспекти вираження компліментів, а також їх використання у різних соціальних ситуаціях.

- Провести аналіз вживання компліментів у сучасному англійському діалогічному мовленні, включаючи дослідження їх використання у професійному спілкуванні, міжособистісних стосунках, дружньому спілкуванні та інших комунікативних ситуаціях.

- Узагальнити отримані результати дослідження та зробити висновки щодо прагматичних аспектів вираження компліментів у сучасному англійському діалогічному мовленні та їх використання у різних соціальних ситуаціях.

Об'єктом дослідження є сучасне англійське діалогічне мовлення.

Предметом дослідження є мовні засоби та їх прагматичні функції вираження компліменту в сучасному англійському діалогічному мовленні.

Матеріалом дослідження слугують сучасні і найбільш вживані компліменти серед молоді, компліменти з літератури, фільмів, соціальних мереж.

Наукова новизна дослідження проявляється у тому, що дослідження присвячене аналізу способів вираження компліментів у сучасному англomовному діалогічному мовленні, з урахуванням прагматичних функцій, які вони виконують. У дослідженні використовуються актуальні методи збору та аналізу даних, які дозволяють дослідити реальні приклади вживання компліментів в англomовному діалогічному мовленні.

Для досягнення поставленої мети, ми використовували такі **методи** дослідження: 1) аналіз теоретичних аспектів вираження компліменту; 2) аналіз вживання компліментів у сучасному англomовному діалогічному мовленні (були розглянуті різні типи діалогів, що містять в собі компліменти).

Дослідження включає порівняння способів вираження компліментів в англomовному та інших мовах, що дозволяє виявити міжкультурні різниці та схожості у вживанні мовних засобів комунікації.

Теоретична значимість роботи полягає у тому, що вона дозволяє розкрити механізми вираження компліменту в англomовному діалогічному мовленні і виявити особливості його функціонування в різних контекстах спілкування.

Практична значимість роботи полягає у тому, що вираження компліменту є важливою соціальною стратегією мовленнєвої поведінки, яка використовується у більшості культур для вираження поваги, визнання та підтримки соціальних стосунків. Це важливий аспект міжособистісного спілкування, і дослідження його може допомогти краще зрозуміти соціальні та психологічні аспекти мовленнєвої поведінки. В роботі досліджується прагматичний аспект вираження компліменту, що дозволяє з'ясувати, як відбувається комунікація в процесі мовленнєвої взаємодії та як соціальні та культурні фактори впливають на спосіб вираження компліменту.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг роботи – 25 сторінок (19 сторінок – основний текст).

У **вступі** обґрунтовується вибір теми, актуальність та наукова новизна дослідження. Визначається мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження.

У першому розділі розглядаються прагматичні аспекти комунікації, класифікація мовленнєвих актів, поняття компліменту, класифікація та його функціонування.

У **другому розділі** досліджено іллокутивні та перлокутивні сили компліменту, лексико-граматичні засоби вираження іллокуції компліменту в діалогічному мовленні та їх ефективність.

У **висновках** підводяться підсумки проведеного дослідження та узагальнюється інформація щодо компліменту в сучасному англомовному діалогічному мовленні, його граматичні і лексичні особливості та функціонування на прикладах.

РОЗДІЛ 1. ПРАГМАТИКА ЯК ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТТЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПІМЕНТАРНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Прагматичні аспекти комунікації

Прагматика досліджує те, як люди використовують мову в контексті комунікативних ситуацій, зокрема, як вони використовують мову для досягнення різних цілей, які можуть бути пов'язані з передачею інформації, вираженням емоцій, регулюванням соціальних відносин, встановленням взаємодії тощо. Прагматика включає всі нелінгвістичні аспекти спілкування, такі як мова тіла, тон голосу та культурний контекст, які можуть впливати на сприйняття та інтерпретацію мовлення, наприклад: жести, міміка та інші рухи тіла можуть доповнювати або навпаки, суперечити словам (Селіванова, 2008).

Цитуючи Ф. Бацевича (2002) “Комунікація здійснюється різними способами, найголовнішими серед яких є мовні. З їх допомогою комуніканти впливають один на одного. Такі аспекти спілкування називають прагматичними. Отже, прагматичні аспекти спілкування – аспекти, пов’язані з впливом суб’єктів один на одного за допомогою мовних засобів (коду)” (Бацевич, 2002: 30-34). Інакше кажучи, прагматичний аспект спілкування залежить від учасників спілкування та стосунків між ними. У цьому зв’язку, всі мовленнєві акти відрізняються не лише спрямованістю спілкування, а й прагматичними ознаками, такими як мета висловлювання, стиль мовлення, вибір слів, тон голосу та інтонація. Ці прагматичні ознаки вказують на те, яку дію виконує спікер за допомогою свого висловлювання, який контекст має це висловлювання, та який ефект він сподівається досягти. Відомі чотири головні аспекти спілкування пов’язані з:

1. адресантом;
2. адресатом;
3. відносинами між суб’єктами;

4. ситуацією спілкування (um.co.ua, 2016).

Вслід за аспектами (Гладуш, 2005), варто зазначити, що основою для урахування спонукальних висловлень є перелік таких прагматичних чинників, як: 1) зацікавленість мовця 2) обов'язковість /необов'язковість виконання дії адресантом; 3) відношення субординації між мовцем і адресатом. Проте, існують декілька підтипів для кожного прагматичного типу, який несе додаткові прагматичні ознаки. Таким чином, класифікація спонукальних мовленнєвих актів є узагальненою формою поділу, яка не враховує усіх можливих варіантів спонукальних висловлень залежно від контексту та додаткових прагматичних ознак (Селіванова, 2006).

Відтак, прагматичне значення входить в семантичну структуру висловлювання як невід'ємна частина і може мати прямі й приховані форми вираження. У залежності від форми вираження прагматичного значення компліменту виділяються прямі і непрямі компліментарні висловлювання, які мають різний спосіб передачі позитивної оцінки.

Прямі компліментарні висловлювання виражають позитивне ставлення безпосередньо, без використання жодних образливих або саркастичних елементів. Наприклад: *"You look very beautiful today."* (Ви дуже гарно виглядаєте сьогодні).

Непрямі компліментарні висловлювання передають позитивну оцінку через іншу характеристику або за допомогою невисловленого контексту. Наприклад: *"You are very smart, I had no idea you knew so much about it"* (Ви дуже розумний, я не здогадувався, що знаєте про це так багато) – висловлюється комплімент за розумність, але також підтверджується, що перший співрозмовник недооцінив другого.

1.2. Класифікація мовленнєвих актів

За словами Ф. С. Бацевича "Мовленнєвий акт (МА) – це цілеспрямована мовленнєва дія, котра здійснюється у відповідності з принципами і правилами мовленнєвої поведінки, прийнятими в даному

суспільстві; одиниця нормативної соціомовленнєвої поведінки, що розглядається в межах прагматичної ситуації. Основними рисами МА є умисність (інтенціональність), цілеспрямованість і конвенціональність (властивість об'єктів); МА завжди співвіднесені з особою мовця." (Бацевич, 2002).

Отже, іншими слова МА – це дії мовлення, які виконує людина з метою комунікації із іншою людиною або групою людей метою досягнення певної мети або впливу на іншу людину чи групу людей. Відтак, мета комунікації може бути різною, включаючи інформування, запитання, вимоги, пропозиції, звернення, компліменти, заяви, обіцянки, погрози, благання та інші (Клочко, 2001).

Як правило, мовленнєві акти можуть бути висловлені у різних формах, таких як мовлення, письмо, жест, міміка, телефонний дзвінок, електронна пошта тощо. Вони можуть мати різну форму та мету, але завжди спрямовані на комунікацію з іншою людиною.

Вперше, категорії мовленнєвих актів були запропоновані філософом Дж. Л. Остіном (1975), а пізніше були розширені його послідовником, лінгвістом Дж. Серльом (1970). Серед визначних вчених-дослідників, які вивчали питання мовленнєвих актів варто також зазначити здобутки П. Грайса (1989) і Дж. Герберт Міда (1973).

У цьому зв'язку, мовленнєві акти можна класифікувати на кілька категорій залежно від їх передбачуваної функції чи призначення, такі як: висловлення побажання, запиту, обіцянки, пропозиції, дозволу, заборони, попередження та інших. На основі робіт Дж. Серля (2003) та його колег, найпоширенішими категоріями мовленнєвих дій є:

- *Ассертиви* (репрезентиви): мовленнєві дії, які використовуються для ствердження або констатації фактів, наприклад "*The sky is blue.*" (Небо блакитне.) або "*I graduated from college.*" (Я закінчив коледж.).

- *Директиви*: мовленнєві дії, які використовуються, щоб змусити когось щось зробити, наприклад "*Pass the salt, please*" (Передайте, будь ласка,

сіль.) або "*Could you close the door, please?*" (Чи не могли би ви зачинити двері, будь ласка?).

- *Комісиви*: мовленнєві дії, які зобов'язують оратора до майбутнього курсу дій, наприклад "*I promise to be on time.*" (Я обіцяю прийти вчасно) або "*I will help you with your project.*" (Я допоможу вам із вашим проектом.).
- *Експресивні слова*: мовленнєві дії, які виражають емоції або ставлення мовця, наприклад "*Congratulations!*" (Вітаю!) або "*I'm sorry.*" (Вибач.).
- *Декларативні*: мовленнєві дії, які викликають зміни у світі самим актом виголошення, наприклад "*I now declare you husband and wife.*" (Я оголошую вас чоловіком і дружиною.) або "*I am declaring this meeting closed.*" (Я оголошую цю зустріч закритою.).
- *Декларації переконань*: мовленнєві дії, які виражають переконання або думку мовця, наприклад "*I think the earth is round.*" (Я вважаю, що Земля кругла.) або "*In my opinion, this movie is boring.*" (На мою думку, цей фільм нудний.).

Розуміння цих різних категорій мовленнєвих актів, на мою суб'єктивну думку, може допомогти в таких аспектах: по-перше, вдосконалити навички мовлення, оскільки ми розуміємо, як краще використовувати мову для досягнення цілей і як правильно спілкуватися із іншими людьми. По-друге, це допомагає розуміти, як наші висловлювання можуть впливати на нашого співрозмовника.

Слід також додати, що Дж. Остін (1975) розрізняв три основні рівні мовленнєвих актів:

Локутивний акт (Locutionary act) – це фактична висловлювана мова, тобто те, що ми говоримо. Наприклад, вислів "*It's raining today.*" (Сьогодні дощ.) є локутивним актом.

Ілюціоністичний акт (Illocutionary act) – це сутність висловлювання, тобто те, що ми намагаємося зробити або досягти, говорячи це. Наприклад,

вислів "*Could you open the window?*" (Ви не могли би відкрити вікно?) може мати ілюціоністичний акт "прохання".

Перформативний акт (Perlocutionary act) – це ефект, який ми сподіваємось досягти нашим висловлюванням. Наприклад, вислів "*I agree.*" (Я згоден.) може мати перформативний акт "погодження із думкою".

1.3. Поняття компліменту, класифікація та його функціонування

Комплімент – це позитивний відгук або привітання, який проявляється у словах та діях. Цитуючи В. Міщенко "Комплімент – вербальна дія, що виражає позитивне ставлення до співбесідника, його якостей, дій, вчинків, досягнень, до зовнішності та інших аспектів його існування." (2000).

Разом із тим, В. Міщенко зазначає, що компліменти можуть бути використані для підтримки та подання симпатії іншим людям (2000). Вони можуть бути використані для привертання уваги та підтримки для людей, які переживають труднощі. Крім того, вони можуть бути використані для розвитку довіри, підтримки та поліпшення взаємин у будь-яких відносинах (Кисельова, 2012).

Одні з перших, хто почав систематично вивчати комплімент, була лінгвіст П. Браун, яка разом з її колегою С. Левінсоном опублікувала статтю "Politeness: Some Universals in Language Usage" (1987). Робота має великий вклад у розвитку теорії компліменту, оскільки наступні вчені-дослідники, які досліджували це питання неодноразово спиралися саме на це дослідження. Відтак, вони запропонували класифікацію компліментів на різні категорії у залежності від їхньої форми та функції у міжособистісному спілкуванні. Пропонуємо розглянути нижче категорії компліментів, які П. Браун та С. Левінсон виділяють у своїх працях:

- *Компліменти на зовнішність* – це компліменти, які стосуються зовнішнього вигляду людини, такі як "*You look lovely today!*" (Ти сьогодні прекрасно виглядаєш!) або "*How well you look!*" (Ви дуже добре виглядаєте!)

- *Компліменти на розумові здібності* – це компліменти, які стосуються інтелектуальних здібностей людини, такі як *"You are an intelligent person"* (Ви дуже розумна людина.).

- *Компліменти на особистісні якості* – це компліменти, які стосуються характеру або особистісних якостей людини, такі як *"You are a very kind person."* (Ви дуже милосердна людина.) або *"Your sensitivity sometimes surprises me."* (Ваша чуйність іноді мене здивовує.).

- *Компліменти на досягнення* – це компліменти, які стосуються досягнень людини, такі як *"You have done a very important thing."* (Ви зробили дуже важливу справу.) або *"Your success amazes me."* (Ваш успіх вражає мене.).

Також, дослідженням компліменту займалася А. Померанц (1978). Дослідження Померанц пролило світло на складні способи, якими люди домовляються про свої соціальні стосунки через розмову, і воно мало вплив на соціолінгвістику. Відтак, А. Померанц у своїй праці (1978) проаналізувала різні способи, якими люди реагують на компліменти, і виявила, що відповіді на компліменти формуються численними обмеженнями, включаючи соціальний контекст, стосунки між мовцями та характер самого компліменту.

У цьому зв'язку, варто зазначити, що А. Померанц виділила чотири основні типи відповідей на комплімент: *прийняття* (прийняття компліменту простою подякою або іншим підтвердженням), *відмова* (заперечення або мінімізацію компліменту), *відхилення* (перенаправлення фокуса розмови з компліменту) та *рахунок* (пояснення, чому комплімент не заслужений, або висловлення вдячності таким чином, щоб не повністю прийняти комплімент).

Висновок до 1 розділу

Підсумовуючи усе вищезгадане можна зробити такий висновок, що комунікація вимагає прагматичного підходу, тобто розуміння контексту і того, як воно буде сприйняте адресатом. Прагматичні аспекти комунікації,

класифікація МА і комплімент разом з його функціонуванням є одним цілим механізмом, за допомогою якого ми можемо заглибитися і більш детально розглянути комплімент на різних рівнях його функціонування. Завдяки Класифікація МА дає нам змогу зрозуміти, як люди використовують мову для досягнення різних цілей. Отже, комплімент являє собою один із видів МА та має свої власні класифікації та функції, користуючись якими люди в спілкуванні створюють правильний тон бесіди, який дозволяє їм отримати бажане.

РОЗДІЛ 2. КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПЛІМЕНТУ В СУЧАСНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

2.1. Іллокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні

Іллокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні полягає у його спрямованості на досягнення конкретної комунікативної мети, якою може бути збереження або підвищення соціальної взаємодії між співрозмовниками, вираження вдячності, визнання досягнень або підтримка морального становища співрозмовника (Яценкова, 1995). Іншими словами, комплімент може мати різні цілі в залежності від контексту і використовуватись для зміцнення взаємин між співрозмовниками, заспокоєння конфлікту або підтримки позитивного настрою. Відповідно, розуміння іллокутивної сили компліменту може допомогти у збереженні гармонійних взаємин в діалогічному мовленні. Також, вслід за Яценко (1995), стає очевидним, що комплімент може мати різні цілі, такі як вираження поваги, підвищення самооцінки, зміцнення стосунків між співрозмовниками тощо.

Як зазначав у своїх працях Дж. Серль (1985) залежно від контексту та інтонації, комплімент може мати різні іллокутивні сили. Наприклад, якщо комплімент висловлюється із підвищеним тоном та ентузіазмом, то його іллокутивна сила може бути спрямована на підтримку позитивних емоцій та підвищення настрою співрозмовника. Якщо ж комплімент формулюється об'єктивно та здебільшого без емоцій, то його іллокутивна сила може бути спрямована на вираження поваги та визнання заслуг співрозмовника.

У цьому зв'язку, іллокутивна сила компліменту полягає у тому, що він висловлює позитивне ставлення до отримувача компліменту (Searle & Vanderveken, 1985). Комплімент може мати різні інтенції, наприклад: комплімент, що спрямований на збільшення самооцінки отримувача, підкреслити здібності чи вміння, підняти настрій або показати повагу та визнання до іншої людини. У залежності від того, яку саме інтенцію має комплімент, він може мати різні наслідки.

Отже, іллокутивна сила компліменту полягає у тому, що він може мати різні інтенції та наслідки в залежності від ситуації та контексту висловлювання. Важливо надавати компліменти з відвертістю та щирістю, не маючи від них якихось прихованих мотивів.

Крім того, іллокутивна сила компліменту також може залежати від відносин між співрозмовниками. Наприклад, якщо комплімент висловлюється відносно професійних навичок колеги, то його іллокутивна сила може бути спрямована на зміцнення взаємин та сприяння співпраці, наприклад: *"You did a great demonstration today."* (Ви зробили чудово демонстрацію сьогодні.). А якщо комплімент висловлюється відносно зовнішності людини, то його іллокутивна сила може бути спрямована на підвищення самооцінки та створення приємного враження про співрозмовника, наприклад: *"I like your hairstyle."* (Мені подобається твоя зачіска.).

Таким чином, іллокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні залежить від багатьох факторів і може мати різні цілі та наслідки в залежності від контексту та інших мовних чинників. Крім того, іллокутивна сила компліменту може залежати від способу його висловлювання, тону голосу, міміки та жестів співрозмовників. У цьому зв'язку, розуміння контексту та мовної ситуації є ключовим для правильної інтерпретації іллокутивної сили компліменту в діалогічному мовленні.

2.2. Перлокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні

Відомо, що перлокутивна сила компліменту полягає в його здатності створювати позитивний настрій і підвищувати самооцінку у співрозмовника (Дегтярьова і Батальова, 2008). Крім того, комплімент може стати інструментом для зміцнення взаємин, побудови довіри та зменшення конфліктів.

За Л. Дегтярьовою і В. Батальною (2008) "Комплімент як перлокутивний акт є дією, мета якої полягає у тому, щоб викликати у

адресата позитивну емоційну реакцію, зробити приємно. Вплив, який відчуває адресат компліменту, ґрунтується на тому, що висловлена позитивна оцінка, а також позитивний емоційний стан мовця (як наслідок цієї оцінки), його позитивне ставлення до адресата та його бажання заробити приємне адресатові сприяють задоволення такої потреби позитивного лица комуніканта, як потреба бути визнаним в гідно оціненим іншими членами суспільства." (Дегтярьова і Батальова, 2008: 8-9).

Отже, перлокутивні акти компліменту можуть бути успішними, наприклад: *"You speak very well in public."* (Ти дуже гарно говориш на публіці.) – такий комплімент може вмотивувати, підвищити настрій і самооцінку. Також до прикладу неуспішний комплімент: *"You look good for your age."* (Ти виглядаєш добре, як на свої роки.) – цей комплімент може бути сприйнятий як образливий або грубий, оскільки він натякає на те, що людина вже стара.

У цьому зв'язку, зазначимо, що основною метою перлокутивного акту в компліменті є дія, яка полягає у позитивній реакції або емоції, яку отримає людина при похвалі.

2.3. Лексико-граматичні засоби вираження іллокуції компліменту в діалогічному мовленні та їх ефективність

Як зазначав у своїх працях Остін іллокуція компліменту є важливою складовою комунікативного процесу в діалогічному мовленні (1975). Лексико-граматичні засоби, що використовуються для вираження компліменту, можуть відрізнятися в залежності від контексту та соціальних норм.

Таким чином, було встановлено, що одним із найбільш поширених лексико-граматичних засобів вираження компліменту є прикметник, який описує позитивні риси людини або її досягнення. Наприклад: *"You are a very talented person"*, (Ти дуже талановита особистість) *"Your performance on stage was simply breathtaking"* (Твій виступ на сцені був захопливим).

Іншим ефективним засобом вираження компліменту є дієслова, що виражають визнання і досягнення людини, такі як "to achieve", "to do", "to demonstrate". Наприклад: "*You have very successfully achieved your goal.*" (Ви дуже успішно досягли своєї мети.) або "*You have really done a great job.*" (Ти дійсно зробив чудово роботу.)

Інші засоби вираження компліменту можуть включати приклади, порівняння, ідіоми та інші вислови. Наприклад порівняння: "*You stand in the snow you look like an angel.*" (Стоючи на снігу ти схожа на ангела), (Albert & Ramis, 1993) "*You're like the coolest person I've ever met*" (Ти як найкраща людина, яку я коли-небудь зустрічала) (Reitman, 2007).

Виходячи з цього, іллокутивною метою компліменту повинно бути повідомлення про те, що мовець хоче, щоб адресат дізнався, що мовець думає про нього щось гарне. Варто відмітити, що в іллокутивному акті компліменту для адресата становить цінність і приносить йому задоволення не тільки і не лише позитивна оцінка, як той факт, що мовець захотів повідомити про неї адресату з власної ініціативи (Кокойло, 1996).

Пропонуємо розглянути приклад компліменту з художнього твору: "*You are a remarkable woman, Mrs. Ferguson. I really like you.*" (Ви чудова жінка, місіс Фергюсон. Ви мені дуже подобаєтеся.) (Steel, 1997: 212).

Відтак, з лексико-граматичних засобів вираження компліменту тут використовується:

"*remarkable*" – прикметник, який вказує на високі якості людини і її незвичайні досягнення;

"*woman*" – іменник, вказує на стать людини і використовується для підкреслення жіночої сили та краси;

"*Mrs. Ferguson*" – іменник, вказує на шанобливе звернення до жінки, що також підкреслює повагу до неї;

"*I really like you*" – фраза, яка дає зрозуміти ставлення та почуття до людини, що є додатковим вираженням компліменту.

Ефективність виразності та належного використання лексико-граматичних засобів для вираження компліменту може великою мірою залежати від тону мовлення, вибору слів та контексту, в якому використовується комплімент. Наприклад, той самий комплімент може мати зовсім різний ефект у залежності від того, хто його вимовляє, які слова використовуються і в якій ситуації. У цьому зв'язку, для досягнення максимального ефекту важливо брати до уваги не тільки самі слова, але й міміку, жести, інтонацію та загальний настрій співрозмовника. У свою чергу, якщо комплімент висловлюється зі щирістю та позитивним настроєм, то це може допомогти збільшити ефективність відправлення цього повідомлення.

На додачу до всього вищезгаданого, слід також зазначити найбільш актуальні і уживані типи компліментів серед англійських носіїв. Такими є:

Компліменти про особистість:

“You're an awesome friend.”; “You're a gift to those around you.”; “You are awesome!”; “You have the best laugh.”; “You're strong.”; “You're even more beautiful on the inside than you are on the outside.” (Opentalk, 2022).

Компліменти про зовнішність:

“You look well”; “You look splendid”; “You are beauty”; “You dazzle me”; “You are stunning.” (Opentalk, 2022).

Компліменти про розум:

“You're a smart cookie.”; “I bet you're smarter than Google.”; “I know you've what it takes to survive a zombie apocalypse.”; “Is there anything you can't do?” (Opentalk, 2022).

Компліменти, які вказують на особливість і значимість людини:

“You light up the room.”; “You're a candle in the darkness.”; “You're wonderful.”; “You're really something special.”; “Thank you for being you.” (Opentalk, 2022).

Для порівняння компліменти, які втратили свою популярність (використовувалися в минулому сторіччі і раніше), зараз їх можна зустріти в старих фільмах або літературі, але вони є гарним прикладом наскільки

мова спростилася.

- "*You're as cute as a bug's ear.*" (Coleman, 2019) – це ідіоматичний вираз, який вживається як комплімент, щоб показати, що людина дуже мила або приваблива. У цьому висловлюванні використовуються наступні лексико-граматичні засоби:

You're" – ствердження про особу, до якої звертаються.

"As cute as" – порівняння особи з іншим об'єктом, що має якусь властивість.

"A bug's ear" – це несподіваний об'єкт порівняння, оскільки багато людей не знають, чи мають вуха комахи. Це створює ефект унікальності та враження, що людина є особливою і незвичайно милою. Мета цього компліменту полягає у тому, щоб викликати позитивні емоції та почуття задоволення в особі, до якої він звертається.

"The brightness of her cheek would shame those stars." (Shakespeare, 1597).

"The brightness" – це іменник, який вказує на властивість обличчя людини, до якої звертається комплімент.

"Of her cheek" – фраза, що акцентує увагу на щічках.
"would shame" – дієслово в умовному способі, яке вказує на те, що яскравість і краса обличчя засліпило би світло зірок на небі.

"those stars" – порівняння між красою людини та зірками на небі.

Мета цього компліменту – висловити захоплення від краси людини. Використання порівнянь та метафор зображує велич та унікальність краси особи, що робить комплімент більш емоційним і цікавим.

"They are the jammiest bits of jam." (Coleman, 2019) – комплімент про гарну зовнішність жінки.

"jammiest" – прикметник, який є формою порівняння прикметника *"jammy"*. *"jammiest"* і *"bits"*. Обидва слова вжиті у формі найвищого ступеня порівняння, що підкреслює високу оцінку предмета, який порівнюється з іншими.

"The grace of eloquence is seated on your lips." ("Благодать красномовства на твоїх устах".) (Coleman, 2019).

"grace" – іменник що вказує на елегантність, грацію та красу висловлювань;

"is seated" – дієслово яке вказує на стан, розташування чогось на чомусь і підкреслює вагу, важливість цієї риси;

"of eloquence" – фразовий дієприкметник який додатково розширює значення іменника *"grace"*, вказуючи на те, що елегантність стосується саме мовлення;

"is" – дієслово, яке вказує на існування та підкреслює вагу описуваної риси;

"seated" – прикметник, який описує стан, в якому знаходиться елегантність, і підкреслює її важливість; *"on"*, який вказує на місце розташування чогось, у даному випадку - елегантності.

Висновки до розділу 2

Сутність вищевикладеного зводиться до того, що іллокутивна і перлокутивна сила компліменту разом з лексико-граматичними засобами несе в собі основи утворення компліментів. Тобто, не можливо охарактеризувати комплімент і усі його впливи на співбесідника не розкривши кожен фактор, починаючи від настрою, мети (що хочемо отримати від людини, або яку реакцію хочемо отримати), закінчуючи лексико-граматичними аспектами, в залежності від яких можна повністю змінити контекст, виокремивши додатковими граматичними засобами іншу частину компліменту або надавши нових барв і значень слову.

Отже, порівнявши сучасні компліменти з більш давніми можна зробити висновок, що лексико-граматична структура компліменту в сучасному англomовному діалогічному мовленні суттєво змінилася. Компліменти стали більш лаконічними, можливо навіть більш простими і короткими, але головне, що вони від цих зміни вони не втрачають своєї основної функції,

вони так само підтримують, засмучують або радують отримувача компліменту.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, в роботі був проведений аналіз механізмів вираження компліментів в англійських діалогах, визначено їхню роль у побудові взаємин між співрозмовниками та проаналізовано прагматичний аспект вираження компліменту. У процесі дослідження було встановлено, що комплімент може відігравати важливу роль у побудові соціальних взаємин між співрозмовниками та визначати ступінь їхньої взаємодії.

Було також з'ясовано, що вираження компліменту може мати різні форми та функції залежно від соціальної ситуації. Крім того, в дослідженні було виявлено, що вираження компліменту може мати як позитивні, так і негативні наслідки, особливо у випадку некоректного вживання чи неправильного розуміння компліменту. Тому важливо вміти правильно виражати та розуміти комплімент в різних ситуаціях.

Також було виявлено, що комплімент як мовленнєвий акт має певну іллокутивну та перлокутивну силу. Іллокутивна сила компліменту залежить від мети та інтенції висловлювання, тоді як перлокутивна сила визначається його ефектом на адресата.

Лексико-граматичні засоби, що використовуються для вираження компліменту, можуть бути різними в залежності від контексту та співрозмовника, і їх ефективність також залежить від цих факторів. Власне, в самому дослідженні були представлені сучасні та вже непопулярні компліменти і порівняльним методом було визначено їх граматичні та лексичні відмінності.

РЕЗЮМЕ

Ця курсова робота присвячена дослідженню прагматичного аспекту вираження компліменту в сучасному англомовному діалогічному мовленні. Робота складається з двох розділів та вступу.

У вступі коротко визначаються основні поняття дослідження, а саме прагматичні аспекти комунікації, які включають іллокутивну та перлокутивну силу мовленнєвих актів.

Перший розділ роботи присвячений поняттю компліменту, його класифікації та функціонуванню. Розглядається, яким чином комплімент використовується в англомовному мовленні, та що він означає в різних ситуаціях.

У другому розділі досліджується іллокутивна та перлокутивна сила компліменту в діалогічному мовленні. Також розглядається використання лексико-граматичних засобів для вираження іллокуції компліменту та їх ефективність. В кінці розділу аналізується використання компліментів в різних соціальних ситуаціях.

Робота завершується висновками, в яких зроблено підсумок проведеного дослідження та сформульовано основні висновки про прагматичний аспект вираження компліменту в сучасному англомовному діалогічному мовленні.

Ключові слова: прагматика, мовленнєві акти, комплімент, іллокутивна сила, перлокутивна сила, лексико-граматичні засоби.

RESUME

This coursework is devoted to the study of the pragmatic aspect of the expression of a compliment in modern English dialogic speech. The work consists of two sections and an introduction.

The introduction briefly defines the main concepts of the study, namely the pragmatic aspects of communication, which include illocutionary and perlocutionary force of speech acts.

The first section of the work is devoted to the concept of compliment, its classification and functioning. Considers how a compliment is used in English speech and what it means in different situations.

The second chapter examines the illocutionary and perlocutionary force of the compliment in dialogic speech. The use of lexical and grammatical means to express the illocution of a compliment and their effectiveness are also considered. At the end of the chapter, the use of compliments in various social situations is analyzed.

The work ends with conclusions, which summarize the conducted research and formulate the main conclusions about the pragmatic aspect of expressing a compliment in modern English dialogic speech.

Key words: pragmatics, speech acts, compliment, illocutionary force, perlocutionary force, lexical and grammatical means.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич, Ф. С. (2016). *Лінгвістична прагматика*. Київ: Енциклопедія Сучасної України. Відновлено з <https://esu.com.ua/article-55505>
2. Бацевич, Ф.С. (2004). *Основи комунікативної лінгвістики*. Київ: Академія.
3. Бацевич, Ф.С (2002). Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. *Вісник Нац. ун-ту «Львів. політ». Серія «Проблеми української термінології»*.
4. Гладуш, Н. Ф (2005). *Прагматичні аспекти висловлення і дискурсу*. Київ: КНЛУ.
5. Дегтярьова, Л. І., Батальова, В. С. (2008). *Комплімент в мовленнєвій поведінці представників англійської, німецької, російської та української культур*. Суми: СумДУ. Відновлено з <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/14419>
6. Кисельова, Н. М. (2012). Лексичні і стилістичні особливості компліменту в англійській мові. *Перекладацькі інновації: матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції*. Суми: СумДУ. Відновлено з <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/25544/1/Kiselova.pdf>
7. Клочко, Л.И. (2001). Похвала в ряду родственных речевых актов в английском языке. *Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна*. Харків: Константа.
8. Кокойло, Л. О. (1996). *Компліментарні висловлювання в сучасній англійській мові (структура, семантика, вживання)* (Автореферат дисертації кандидата філологічних наук) Київ: КНЛУ.
9. Міщенко, В. Я. (2000). *Комплімент в мовленнєвій поведінці представників англомовних (британської та американської)* (Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук) Харків: ХНУ.
10. Мищенко, В.Я. (1997). Классификация речевых актов комплимента. *Вісник Харківського державного університету*, № 390. Харків: Константа.
11. Полюжин, М.М. (2004). *Когнітивні основи прагматичного опису текстів*

англійської художньої літератури. Проблеми романо-германської філології.
Ужгород. Ліра.

12. Селіванова, О. О. (2008). *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми*.
Полтава: Довкілля.

13. Селіванова, О. О. (2006). *Сучасна лінгвістика: термінологічна
енциклопедія*. Полтава: Довкілля.

14. Яценкова, О.В. (1995). *Оцінні номінації в англійському діалогічному
мовленні*. (Автореферат дисертації кандидата філологічних наук) Київ: КНУ.

15. Ad orbem per linguas (2020). *До світу через мови*.
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
«Світ як інтертекст». Київ: КНЛУ.

16. Ad orbem per linguas (2021). *До світу через мови*.
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
«Світ як інтертекст». Київ: КНЛУ.

17. Austin, J.L. (1975). *How To Do Things With Words*. Lecture I.
Retrieved from <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198245537.003.0001>

18. Brown, P., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some Universals in Language
Usage*. Retrieved from
[https://www.academia.edu/26395652/Politeness_Some_universals_in_language_us
age](https://www.academia.edu/26395652/Politeness_Some_universals_in_language_usage)

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Albert, T. & Ramis, H. A. (1993). *Groundhog day*. Retrieved from
<https://www.youtube.com/watch?v=l8EeNP4WXwA> - 5:49

2. Atlas, J. & Levinson, S. (1973). *The importance of practical reasoning in
language usage: an explication of conversational implicature*. Retrieved from
<https://doi.org/10.1016/b978-0-12-623550-0.50010-0>

3. Coleman, K. (2019). *Old-Fashioned Compliments We Should Totally Bring
Back*. Retrieved from <https://bestlifeonline.com/old-fashioned-compliments/>

4. Grice, H. P. (1989). *Studies in the Way of Words*. Retrieved from <https://www.fulcrum.org/concern/monographs/df65v841t>
5. Herbert, R. K. (1989). *The ethnography of English compliments and compliment responses: a contrastive sketch*. Contrastive Pragmatics. Amsterdam: John Benjamins. Retrieved from <https://benjamins.com/catalog/pbns.3.05her>
6. Ishihara, N. & Cohen, A. D. (2014). *Teaching and Learning Pragmatics*. Pragmatics of Compliment Responses: A Case Study in Japanese and American English. Retrieved from https://www.google.com.ua/books/edition/Teaching_and_Learning_Pragmatics/s98JBAAAQBAJ?hl=uk&gbpv=1&dq=Noriko+Ishihara+Pragmatics+of+Compliment+Responses&printsec=frontcover
7. Keenan, E. O. (1976) *The universality of conversational postulates*. Language in Society. Retrieved from <https://doi.org/10.1017/s0047404500006850>
8. Mead, G.H. (1973). *Self, Language, and the World*.
9. Opentalk (2022). *Компліменти англійською*. Retrieved from <https://opentalk.org.ua/langstory/komplimenti-angliiskoyu/>
10. Pomerantz, A. (1978), "Compliment responses: notes on the cooperation of multiple constraints". Retrieved from <https://doi.org/10.1016/b978-0-12-623550-0.50010-0>
11. Reitman, J. (2007). *Juno*. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=l8EeNP4WXwA> - 6:21
12. Searle, J. R., & Vanderveken, D. (1985). *Foundations of Illocutionary Logic*. Retrieved from https://link.springer.com/chapter/10.1007/1-4020-3167-X_5
13. Searle, J. R. (2003). *From Speech Acts to Social Reality*. Cambridge University: Press eBooks. Retrieved from <https://doi.org/10.1017/cbo9780511613999.001>
14. Searle, J. R. & Alston, W. P. (1970). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. The Philosophical Quarterly. Retrieved from: <https://doi.org/10.2307/2218090>
15. Steel D. (1997). *The Ghost*. London: Corgi Books.

16. um.co.ua (2016). *Прагматичні аспекти комунікації. Компоненти КА, пов'язані з учасниками спілкування*. Відновлено з <http://um.co.ua/1/1-2/1-26134.html>.

17. Shakespeare, W. (1597). *Romeo and Juliet*. Retrieved from http://www.crbs.umd.edu/programs/monologue/monologues/Romeo&Juliet_Romeo_1.pdf